

ÖRVÉNYLŐ PÁRIS, NÉPEK CSILLAGA

Irta: MÉLIUSZ JÓZSEF

MEGÉRKEZÉS. HIDEG AZ ÉG

*Ó izgatott napok, órák, percek, szívem most elcsituljatok!
Ez itt már Páris.*

*A szelid Champagne kies tisztásai,
réti zöldje
immár az emlék nagy vizein úszik,
miként az álmok vizei bomolnak szét az ősi köd fölött.*

*A Gare de l'Est zsongó dallama ellepi érzéseim.
Idegeim hálóját merítem a tompa nyári fénybe,
keblem repes,
öröm sugározza be úttól fáradt homlokom.
De inaimból illan a bágyadtság
s e bongó gépzengésben felegyenesedve
érzem
magam is hanggá változom.*

*Röppenve úszom át a téren,
ötezerszer perdülök percenként önmagam körül,
— az öröm és beteljesülés érzése ez,
a szilárd talaj varázsa,
szilaj viszhangod
szól belőlem csengve, hosszan
ó, Páris.*

*Hideg az ég.
Lihog a város.
Páris.
Fut, tolong a nép.*

*Lassú cérnaszálakon nyúlik Párisra az eső.
Gépi, lüktető pergés a kábult ucca üteme,
mehánikus acélszív,
éltető vére a kerengő tömeg.*

*Üzemek bígása szivárog át e zsongító óra percein,
vatták jéghegyein átszüremelő narkózis ez!*

*Páris tolong,
munkahelyére rohan a nép,
napjaink ördögi keblén megbujni lázasan.*

Munkálni, tenni, cselekedni,
művelni vasat, lisztet, betont, nitrogént,
— ez a te sorsod párisi nép.
Kik sebzett homlokkal itt löktek uccai kőből torlaszokat
a bulvárok partjai közé,
a nép,
most mind lohol, serény, robotol
s a kávébarna házak fölött angyal repül el,
véres virág a jobbkezében.
Páris fölött ő szárnyal, a reggel és a munka angyala.

Liheg a város.
Hideg az ég.
Ez a rideg zenéjű óra, Páris népe a Tiéd!

Mágikus gőzkörben dermedek.
Gare de l'Est bocsáss!
Ismeretlen démon repits lila angyaloddal Páris fölé.
Röpülünk, szállunk,
taszit és vonz a forgatag,
tovább, mind tovább, befelé!
Fuldoklót így kap el a kerékbe izzó iszonyat —
ó, Páris segits!

LÁTOMÁS. AZ ANGYAL NYOMÁBAN

Marat arcát látom felbukni a reszketeg homályból,
s fényben a sansculotteok ezreit.
Babeuf feje körül vérszin glória...
Dobolva rohannak az arzenál felé.
S a felbolydult hajnali nép
korhadtt évszázadok tornyait dönti halomra!

Kik itt most békésen tapodnak a reggeli árban,
föld alatt és uccák áramában
százötven évet ifjodva megjelennek:

vállukon fegyver.
Liberté!
Liberté!
Fel! Sikolt a borzolt tömkeleg.
Roham!
Roham!
Láng lobban, vér.
Az égretörő harsány napsugár kigyújtja majd az úri kerteket,
Szél rázza a zsenge fákat,
... emlékek susognak, zöld levelekkel át a légen —

miértünk ront rohamra néped,
dobol dobosod,
száguld e nyár,
ó, Páris!

Ujra szakadnak eresztékei egy ősi világnak.
Európa szent látomásai betöltik az időt.

Kerekek csattogása zeng fel a térbe.
Négyésfélmillió láb dobogása dinamók zugó zizegésévé dagad
s a vihar kábelidegeken felfut szived felé,
álmok városa, Páris.

Repeső lelkem szikrád éri —
had' pihenjek meg forró öledre leborulva,
ó, Páris
vágók, vándorok, bujdosók pártfogója,
elüldözött magyarok hona.

A lila angyal tovább repül
— véres virág a jobbkezében —.
De a rikkancsok felriasztanak:
Páris, látlak!
Látlak!
Te vagy a ma!
Te a Valóság vagy:
fiatal férfi és fiatal lány,
belekarolva angyalodba
elöl —
rohanva

HALÁSZOK. VÉN, ZÖLD, RÉGI VIZ

Mossad a partokat, Szajna, vén barát
vigasztald a halászokat e hűvös ég alatt,
horgaikra tréfásan malacot akassz
s ki dolgozni szeretne, annak munkát fakassz!

Mossad a partokat, Szajna, vén csavargó,
mossad a mélyben a hullák fehér lábait,
a csillagokon piszkolódtak be s a holdon, —
munkát, míg éltek, Párisban nem találtak...

Nemsokára esteledik: megnyílnak a gyárak vaskapui,
de addig, hogy a méla bú ne sorvassza halászaid
borrá változz, ó-borrá, vigasztalóvá, égivé,
hadd legyen ma éjjel sok halász ölelni-szomjas lányoké.

De hajnalra ismét változz át vén viz zölddé, régivé,
hullát görgető hideggé, ne feledje a sok halász:
munkásnak nyílik gyárkapú, munkanélkülinek a temető.
„Páris a népé!” — halászsok fülébe harsonázd!

Dudold dalod Szajna füzes partjaidnak,
vigasztald a halászsokat e hűvös ég alatt,
horgaikra tréfásan malacot akassz
s ki dolgozni szeretne, annak munkát fakassz!

EMLEKEZTETŐ. A HALÁSZ ÉS A SZAJNA

Halász,
ki fölött éj és baj tanyáz,
feledj el minden bánatot.

Szajna,
ajándékozd néki halaidat,
legyen jókedve forró áradat,
percegjen tüzhelyén a zsír,
sercegjen benne harcsa, ponty,
faljon belőle, aki bír.

Halász,
ki fölött gond és vész tanyáz,
sorsod forralja haragod,
semmit se felejts, lakomázz!

ÖRSÉGEN. ALMOK SZALLODÁJA

Szunnyadj erős karjaim között szerelmem, feleségem,
Páris susogja feléd, drága lény, altató dalát,
aludj s gyermeki ajkadon
csobogjanak fel a krassói hegyek csörgedő patakjai,
sötétkék pilláid mögött borzolódjék a barna Retyezát
s kedves kutyád bukdácsoljon át sejtelmes álmodon.

Az én két karom erősebb, mint az álom
s a világ erősebb, mint a két karom.
Kebled két kerek halmát nézegetem,
futván világtól, baljós, rossz napoktól —
örökké rajtuk pihenek meg én.

Kint Páris selymes kagyló mélye bűg,
mint lángoló gyöngyházkés a hold felé repül
s Te pihensz elszenderülve, boldogan.

Gyermekkorunk ösvényein kalandozunk,
bontjuk a tó alatt a fénylő szalagot,
rejtelmes otthonunk: önön magunk'.
Ugyhiszem ez az álom... Álmodunk.

Egyenletesen lélegzel, szabályosan, mint a gép.
Lehelleted — tudod Te jól álmodban is — az életem:
erdei ózon, őszi, édes levegő,
Párizsban, Szívem Te vagy az egyetlen bódító virág.

Őz ünök és szarvasok, fülemülék vadkanok,
lepkék, virágok, hegyek közt megbujt csilló tó,
erdőkre tört nemere, irtóztató, forró, — hódító,
ez vagy Te karjaim közt, drága álmodó,
a vágy az őstermészet s az enyhe tisztaság után.

Szeretlek.
Kint Párizs lángol és didereg
s Te itt gügyögsz álmodban karjaim között.
Nehogy megrezzenj,
karjaimmal féltve egész Párizs átölel.

Ajkad szögletéből az édes nyál,
— mintha csecsemő volnál és én anyád, —
szívemre csordul.
Lent a Szajna holtakat sodor...
Néma fodrait rejtelmes éj simítja...
A homályban messze valahol sikoltanak.
A Place Blancheon leszurtak egy uccalányt.
Vagy talán csak a pásztor füttye ez a Pojanából?
Te ne félj a haláltól,
szunnyadj erős karjaimban, Szerelmem:
Párisal itt én öröködöm Fölötted.

Távol, túl a bulvárokon Párizs népe is szenderül.
Egy mozdony az éj leplét keresztülhasítva felsívit:
„Túl mélyen ne aludj sansculotte, valahol fegyvert töltenek!“
De Te csak pihenj édesen szuszogva karjaim között,
az őrég éber és vigyáz —

Párizs és én a fegyverekre gondolunk...

EGY PILLANAT. BOULEVARD DE CLICHY

Ó, te tiszta patak a hegyek között,
álom vagy csupán,
miként a vöröshasu pisztráng aranyló napsugárban:
nem létezel.

Csupán a tenger létezik,
a vad, a felkorbácsolt, szennyes,
mélyén polipokkal és hideg vilanyszemű halakkal,
Te tenger,
Te vagy a lélek s az érzékek buboréka.
Ussom,
ússom.
Nem mozdítom fekete karjaimat.
Ragad az áradat.
És én csak sejdítem, hogy egy négerlány ajkán lebegek

a Place Blanche és a Place Pigalle között.
Szállok,
mint ama vöröshasu pisztráng
az álom fortyogó aranynapja fölött...

VAGY. DICSÉRTÉSS QUATORZ JULIET!

Fajok hajója, Páris
szabadság szelétől dagadva lebegnek vitorláid Európa fölött.

Immár ismerjük egymást,
tudom Te vagy az ujkori Noé-hajója,
hol megbújhat minden üldözött.

A magyart is ismered jól,
hiszen megvéded e törzs hontalanjait
s egy század óta dajkálod bitóra itélt vágyaink.

Hontalanok hajója,
lenge Páris,
vajjon emlékszel-e?
A Saint-Michelre felkocsizott Ady Endre úr,
kezében kéz,
— Léda arany keze —
s később egy fiatal magyar.
Étlen itt loholt,
szegények költője volt:
József Attila.
Felőle elmúlt már minden csoda
s a többivel
a fény elől a föld alá bukott —
onnan dobban föl kerengő pora.

De itten más kerengés pora száll:
gépgyárok, uccák, zugó üzemek;
ezer Bastille —
ez számotokra Páris, a világ.

Világíts, Quatorz Juliet,
dicsértess Quatorz Juliet,
s áldjátok e napot ti is:
Angyalföld, Rév, száz magyar kültelek.

Fajok hajója, Páris
szabadság szele dagassza vitorláid Európa felett,
míg e föld a népek egy-hazája lesz!

CSILLAGOK (V. JÁNOSNAK)

Allunk a hegy tetején,
hol egykor ágyuk dörögtek
s vérükbe hanyatlottak le a haldoklók.

(Ez ezernyolcszázhetvenegyben volt.)

Te Páris, lent a kék sötétben,
csillagos mélyben uszol,
mint egy kifordított mennyfolt a Duna-táj fölött.

Minden csillagod egy hős halottnak csillaga.

Ugy érzem mi is itt élünk örökké,
és egy csillag vagyunk Tivéletek,
itt fogunk meghalni köztetek:

nekünk is Páris az örökös hazánk.

BÜCSŰ. HIDEG SZEMEK

Isten veled nagy álmok városa,
szabadság-fáklya,
Európa-vágy,
Te örök,
Páris!

Isten veled —
talán utólszor látja zöld szemem
szerelmes, véres, füsttől barna házaid.

Érzem,
mint vizsla, mikor az éjben szimatol,
a füstön át is érzem,
röpül, száll, gomolyog Feléd
a Vész.

Fülem a földre szoritom:
hallom,

a Vész már egész közel dobog
Szemem az éjszakába furom:
látom,
árnyait már kibontotta a Vész.

Jaj, Páris!
Jaj, Otthonom!
Rengő Világ!
Európa kitör!

Felperzselt városok, hullák szagát hozza a szél,
háború dörgő robaját repíti,

vérben úszik, dülva, szétbomolva Európa
s fölötte a Te örvénylő zsarátnokod izzik, ó Páris!

Páris,
apokaliptikus éjszaka hull a kontinens fölé,
hiába futunk Tőled,
hiába menekülünk Hozzád,
egy a vég,
a borzalmas,
amelyben együtt pusztulunk.
Isten veled Páris,
barátok, száműzött magyarok, Etoil, Saint Denis
Isten veletek.

Gyalázkodás és ima e percben nem segít
Isten veletek — mondom
és tudom — nem Ő van,
csak a Rém,
ki halált aratni oson Feléd a Rajna felől.

De Te immár eltűnő, tündökletes város,
Szabadság fárosza
csak biztasd magad,
amiként mi is biztatjuk önmagunk:

„Voltál már katona,
fegyvered meg tudod tölteni,
hideg szemekkel célozni is tudsz!“

Isten veled, Páris.

Páris,
Páris.
A Békéért mi meghalunk!
Isten veled, Te népek csillaga.